

Bozkırlı Şeyh Bedrettin'in Hayatı, Türbesi ve Vakıfları

Dr. Hamit ŞAFAKÇI

Selçuklu Osman Nuri Hekimoğlu Anadolu Lisesi Tarih Öğretmeni

PROF. DR.
NEJAT GÖYÜNÇ
ARMAĞANI

467

Konya'nın Bozkır ilçesine bağlı Karacaardıç köyünde yaşayan Şeyh Bedrettin¹, Ali Semerkandi² halifelerindendi. Ailesine çeşitli ayrıcalıklar tanınan Şeyh Bedrettin, Bozkır'ın önde gelen ilim ehli arasındaydı. Karacaardıç köyüne yerleşen bu derviş, Türk-İslam kültürünü bölgeye yaymaya çalışmıştı. Aşağıda Şeyh Bedrettin'in hayatı kısaca verildikten sonra onun ismiyle anılan türbeye değinilerek evlatlarına bıraktığı vakıflar ile onlara verilen ayrıcalıklara değinilecektir.

1. Şeyh Bedrettin'in Hayatı ve Ailesi

1.1. Şeyh Bedrettin'in Hayatı

Doğum tarihi tam olarak bilinmeyen Şeyh Bedrettin, akrabaları ile Horasan'dan gelerek Karacaardıç köyüne yerleşmiş olmalıdır. Şeyh Bedrettin'in yaşadığı dönem muhtemelen XV. yüzyıldır. Çünkü kardeşi olduğu düşünülen Seyyid Mahmud Fakih veledi Seyyid Halil Halife 1501 yılı tahrir defterinde kayıtlıdır³. Aynı tahrirde Şeyh Bedrettin'in isminin geçmemesi ve Şeyh Bedrettin'in babasının adının Halil olması da bu ihtimali kuvvetlendirmektedir. Babasının adının bir belgede *es-Seyyid Halil el-Bozkîrî* şeklinde geçmesi babasının Bozkır'da doğduğu izlenimini vermektedir. O halde Şeyh Bedrettin'in ailesi, dedesi Şemsettin zamanında Bozkır'a gelmiş olmalıdır. Bunlara ek olarak Karacaardıç köyünde medfûn yani gömülü, Ali Keramullah sülalesine mensup Şeyh Bedrettin ibn Halil Hazretlerinin neslini gösterir H. 899/1493-1494 tarihinde yazılmış şecere kaydı da⁴ XV. yüzyılda yaşadığı-

¹ Bedreddin şeklinde yazılan isim metin içinde Bedrettin olarak kullanılırken belgeden aynen alıntı yapılırken ya da belgenin tamamı verildiği zaman Bedreddin şeklinde kullanılmıştır.

² Semerkandi tarikatinin kurucusu olan Alaeddin Ali Semerkandi, İçil sancağı Gülnar kazası Zeyne köyünde medfundur (Bursalı Mehmed Tahir, 1333: 60, dipnot 1). Bu konu ile ilgili ayrıca bkz. İbrahim Hakkı Konyalı, *Âbideleri ve Kitâbeleri İle Karaman Tarihi Ermenek ve Mut Âbideleri*, İstanbul 1967, s. 188-218; İ. Hakkı Mercan, *Şeyh Alâeddin Ali es-Semerkandi ve Menâkıb-Nâmesi*, Ankara 2011.

³ BOA, TT.d 40: 414.

⁴ Dr. Nazmî, 1922: 126.

nı teyit etmektedir. Erdoğan, Seyyid Bedrettin Seyyid Harun'un Seydişehir'e gelirken Hatunsaray'da vefat etmiş kardeşinin ailesi olabilir, demiştir⁵. Ancak Seyyid Harun'un kardeşi Hatunsaray'da bulunan iki dağın arasında vefat etmiş ve oraya defnedilmiş olmakla birlikte bu yere *Seyyid Sini* denilmektedir⁶. Seyyid Harun Veli 1320 yılında vefat edip kardeşi Bedrettin'in bu tarihten önce vefat ettiği bilindiğine göre XV. yüzyılda yaşadığı düşünülen Şeyh Bedrettin ile farklı kişiler olduğu yüzyıl farklılığı ile ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte Seyyid Harun'un dedesinin adı Harun iken⁷ şecerede geçen *es-Seyyid Bedreddin ibn es-Seyyid Halil ibn es-Seyyid Şemseddin* kaydı Seyyid Bedrettin'in dedesinin Şemseddin olduğunu ortaya koymaktadır.

1.2. Şeyh Bedrettin'in Ailesi

Şeyh Bedrettin ile ilgili kayıtların XV. yüzyılın sonlarına ait olduğu tahmin edilse de elde mevcut bir belge yoktur. Onun ailesi ile ilgili bilgilere XVI. yüzyılın başlarından itibaren ulaşılmaktadır ve bu tarihlerde de Şeyh Bedrettin hayatta değildir. 1501 yılında Seyyid Bedreddin ailesinden Karacaardıç köyünde sadat olarak Seyyid Mahmud Fakih veled-i Seyyid Halil Halife Şeyh Ali Semerkandi, Abdülaziz birader-i o, Seyyid Yusuf veled-i Seyyid Mahmud Fakih el-mezbur, Seyyid İsa birader-i o⁸ adlı kişiler olmak üzere dört hane kaydedilmiştir. Şeyh Ali Semerkandi kaydı kardeşinin de ismi geçen şeyhin halifesi olduğunu ortaya koymaktadır. Yine Şeyh Bedrettin'in kardeşleri Seyyid Mahmut ve Seyyid İsa'nın da bu tarihte hayatta olduğu aynı kayıttan anlaşılmaktadır.

1584 yılında köyde kaydedilenler arasında Şeyh Sinan Halife bin Mevlana Seyyid Nurullah veled-i Şeyh Seyyid Bedreddin, Seyyid Abdülhamid veled-i o, Seyyid birader-i o, Seyyid Mehmed veled-i Şeyh Sinan Halife, Zeynelabidin veled-i o, Seyyid İbrahim veled-i Şeyh İsa isimli kişiler vardı⁹. Ancak daha sonraki tarihlerde ilgililere verilen bu tahrir kaydında Mevlâna Seyyid Nurullah v. Şeyh Sinan Halife v. Şeyh Bedreddin kaydı¹⁰, Şeyh Bedreddin'in Şeyh Sinan Halife adında bir oğlu olduğunu ortaya koymaktadır.

⁵ Erdoğan, 2006:185.

⁶ Abdülkerim bin Şeyh Mûsâ, 1991: 32.

⁷ Seyyid Harun'un adını aldığı dedesinin babası ise Musa Kazım olarak verilirken babasının adı makalatta zikredilmemiştir (Abdülkerim bin Şeyh Mûsâ, 1991: 23). Halbuki Şeyh Bedrettin'in dedesinin adı şecerede Şemseddin olarak verilmiştir (Belge 1).

⁸ BOA, TT.d 40: 414.

⁹ Erdoğan, 2004: 418.

¹⁰ Bkz. Belge 2.

Evail-i Muharrem 1004/6-15 Eylül 1595 tarihli küfi yazı ile deri üzerine yazılmış olan bir suretini Mehmet Çolak vasıtasıyla gördüğümüz şecerede Seyyid Şeyh Bedrettin'in nesebi şöyle yazılmıştır: "...es-Seyyid Hüseyin ve es-Seyyid Mustafa ebna es-Seyyid Mahmud ibn es-Seyyid Abdülğaffur ibn es-Seyyid İsa ibn es-Seyyid Bedreddin ibn es-Seyyid Halil ibn es-Seyyid Şemseddin..."¹¹ Evasıt-ı Receb 1028/23 Haziran-3 Temmuz 1619 tarihli belgede ise "... es-Seyyid Fethullah ibn sulbi es-Seyyid Halil ibn es-Seyyid Şeyh Nurullah ibn es-Seyyid Şeyh Sinan ibn es-Seyyid Bedreddin ibn es-Seyyid Halil el-Bozkiri mine'n-nesebi't-tahir..." kaydının yanında seyyidlik için atadan amca çocukları ise şöyle sıralanmıştır "...es-Seyyid ömer ibn es-Seyyid Mehmed ibn es-Seyyid İsa ibn es-Seyyid Bedreddin ibn es-Seyyid Halil el-merkum..."

Bütün bu veriler birlikte düşünüldüğü zaman Şeyh Bedrettin'in soyu ile ilgili şu bilgiler ortaya çıkmaktadır. Şeyh Bedrettin'in babasının adı Halil, dedesinin adı Şemseddin'dir. Mahmut ve İsa adlı kişiler Şeyh Bedrettin'in kardeşidir. Şeyh Bedrettin'in oğlu ise Şeyh Sinan Halife'dir. Bu anlamda tahrir kayıtlarında verilen bilgilerle şecerede verilen bilgiler birbirini desteklemektedir. Verilen bilgiler içerisinde Şeyh Bedrettin'in oğlu olarak şecerede İsa ismi zikredilirken, tahrir kayıtlarında Sinan Halife olarak verilmiştir. 1619 tarihli belge incelendiği zaman ise her ikisinde de herhangi bir yanlışlık olmadığı bunların atadan amca çocukları olduğu ortaya çıkmaktadır. Yani Şeyh Bedrettin'in diğer oğlunun ismi İsa'dır.

2. Şeyh Bedrettin Türbesi

2.1. Türbenin Yeri ve Önemi

Şeyh Bedrettin Türbesi, Bozkır ilçesine bağlı Yolören köyündedir. Belgelerde de türbenin Fart köyü önünde olduğu belirtilmiştir¹². Türbenin etrafı duvarlarla çevrili olup içerisinde mezar kalıntıları vardır. Türbe içerisinde tespit edilen mezar taşları üzerindeki yazılar çok belirgin olmadığından mezarların kime ait olduğu tespit edilememiştir¹³.

Günümüzde türbe, çocuğu olmayanlar tarafından ziyaret edilmektedir. İnanışa göre, çocuk sahibi olamayan kadının türbeden aldığı bir avuç toprakta herhangi bir canlının çıkması, o kişinin çocuğunun olacağı şeklinde değerlendirilmektedir.

¹¹ Şecere metnin sonunda verilmiştir. Belge 1.

¹² VAD. No. 1141, vr.76b. Yolören köyündeki türbe için bkz. Resim 2.

¹³ Bkz. Resim 2. Bu mezar taşlarının hangi mezara ait olduğu da belli değildir.

2.1. Tarihsel Süreçte Türbenin Görevlileri

Eskiden Fart¹⁴ köyü olarak bilinen Yolören köyü önünde bulunan türbe Şeyh Bedrettin Türbesi ismiyle anıldığı gibi Şemsettin Türbesi olarak da anılmıştır¹⁵. Türbe her ne kadar Şeyh Bedrettin'in ismiyle anılmakta ise de Şeyh Bedrettin'in mezarının burada olmadığı belgelerden anlaşılmaktadır. Zira Şeyh Bedrettin'in Karacaardıç köyünde medfûn olduğu ile ilgili veriler bunu teyit etmektedir¹⁶.

Hurufat defterlerinde türbeyle ilgili ilk kayıt M 1112/Haziran 1700 tarihinde türbedarı olmadığından Ahmet, Resül ve İbrahim adlı kişilerin atanması¹⁷ ile ilgilidir. 1177/1763 yılında ise, namaz ibadetini *cami-i kebirde* yerine getirenlere yemek yedirmek şartıyla tekkenişin olan Seyyid Şeyh Halil bin Ahmet'in beratı yenilenmiştir¹⁸. Bu bilgiler dışında türbe ile ilgili bir bilgi tespit edilememiştir. Ancak türbenin Şeyh Bedrettin'in ölümünden sonra yapıldığı tahmin edilmekle birlikte kim tarafından yaptırıldığı ile ilgili bir bilgi tespit edilememiştir. Ancak onun akrabalarından biri tarafından XVII. yüzyılda yaptırılmış olduğu düşünülebilir.

3. Şeyh Bedrettin Evladına Ait Vakıflar ve Muafiyetleri

3.1. Vakıfları

Karacaardıç köyünde bulunan vakıf, vergiden muaf olup, evlad-ı evlada batnen ba'de batn karnen ba'de karn vakf ve şart edilmiştir¹⁹. 23 S 1188/5 Mayıs 1774 tarihinde Şeyh Bedrettin vakfının mütevellisi olmadığından vâkıf evladından Şeyh Abdülkadir ve Şeyh Numan atanmıştır²⁰. Şeyh Bedrettin nesline ait tespit edilen vakıflar ise, Karacaardıç köyünde üç kıta yer²¹ ile bir değir-

¹⁴ Ca 1115/Eylül-Ekim 1703 tarihinde Fart köyü yakınında Çiftlikzâde Zaviyesi adı verilen zaviye boş olduğundan Mustafa'nın atandığı belirtilmiştir (VAD. No. 1141, vr.77a) ancak bu zaviye ile ilgili başka bir bilgi tespit edilememiştir.

¹⁵ VAD. No. 1141, vr.76b. Dedesinin ve türbenin adının Şemsettin olması, dedesinin buraya gömüldüğü izlenimini vermekle birlikte Şeyh Bedrettin ailesinin önce Fart köyüne yerleşmelerine rağmen çeşitli nedenlerle Karacaardıç köyüne taşındıkları izlenimini de vermektedir ancak bu konuda elde kesin bir veri yoktur.

¹⁶ BOA, MAD.d 8090: 53.

¹⁷ VAD. No. 1141, vr.76b.

¹⁸ VAD. No. 1075, vr.27b. Belgede vakfın adı Şeyh Sultan Bedrettin Evkafı olarak geçmiştir. Siristat köyünden Karacaardıç ocağına bir cüz okumak şartıyla mutasarrıf olan Abdullah görevi oğullarına bırakmıştır (VAD. No. 1141, vr.77a). Seyyid Bedrettin evlatları Karacaardıç köyünde bulunan Şeyh Hacı İbrahim Camii'nde hatiplik de yapmıştır (VAD. No. 1078, vr.36b).

¹⁹ VAD. No. 1075, vr.27b.

²⁰ VAD. No. 1080, vr.28a.

²¹ Karaman valisi ve Bozkır kadısına gönderilen Evail-i Za 1174/4-13 Haziran 1761 tarihli hükümde, Karacaardıç köyünden ve Şeyh Bedrettin neslinden Seyyid Mustafa, ceddine kaydolunan Karacaardıç köyünde üç kıta yer ile Bozkır kazasına bağlı tımar köylerinden

mendi²². 9 S 1198/3 Ocak 1784 tarihli kayda göre Karacaardıç'ta bulunan bu vakıflardan her yıl İstanbul kilesiyle 200 kile zahire elde edilmektedir²³.

Şeyh Bedrettin vakfıyla ilgili çeşitli anlaşmazlıklar da olmuştur. Böyle durumlarda vakıf evladı olan kişiler durumu arzlarında dile getirerek çözüm aramıştır. Karaman valisine ve Bozkır kadısına gönderilen Evahir-i C 1191/27 Temmuz-4 Ağustos 1777 tarihli hükümde, Müteveffa Şeyh Bedrettin evladından sadat-ı kiramdan Seyyid Şeyh Abdurrahman, Seyyid Şeyh Mehmed ve Seyyid Şeyh adlı kişiler, köydeki vakfedilmiş tarlaların icaresinden elde edilen gelirin evlad-ı evlad-ı evladına şart edildiğini Bozkır kazasından ve mütegalibeden Seyyid Şeyh Abdülkadir ve oğlu Seyyid Molla Numan adlı kişilerin müdahale ettiğini arz etmeleri üzerine tarlaların kirasının vakfa ait olduğu belirtilmiştir²⁴. Yine vakfa ait elde edilen zahirenin vâkif evladı olmayan kişilerce alınması nedeniyle de çözüm için aynı yola başvurulmuştur. 9 S 1198/3 Ocak 1784 tarihinde Şeyh Bedrettin vakfının zahiresini mütegalibeden Sarı Ahmet'in avenelerinden Karacaardıç'ta sakin Murteza, Halil, Mehmet ve Abdurrahman adlı kişilerin alması üzerine vakfın görevlileri Seyyid Mehmet Necib ve Seyyid Numan arzlarında davanın maden emini ve Bozkır kadısı tarafından görülmesi için emir talep etmişlerdir²⁵.

3.2. Muafiyetleri

Vergi mükellefi kişilerin çeşitli nedenlerle vergiden affedilmesi anlamında kullanılan muafiyet, Şeyh Bedrettin'in neslinden

(boş) bir kıta yere mutasarrif olan babası Seyyid Mahmud'un 1170 senesinde öldüğünü ve bu tarlaların tasarrufunun bununla diğer kardeşleri Seyyid Abdurrahman, Seyyid İbrahim ve Seyyid Bedreddin'e intikal ettiğini ancak kardeşlerinin babasının sağında tarlaları kendilerine ferag ettiğini belirtmiştir. Ancak iddia sahibi bunun olamayacağına dair fetvası olduğunu ve kendi hissesinin alverilmesini talep etmiştir (BOA, AHK.KR.d 9: 12-3).

²² VAD. No. 1075, vr.27b. Evasıt-ı Ca 1119/10-19 Ağustos 1707 tarihli fermanla, tımar sahiplerinden İbrahim arzuhalinde, tımar toprağı olan Bozkır kazası (boş) köyünde kadimi 10 bab değirmenler olup defterde resm-i asiyab hasıl yazılmakla o değirmenlerden kanun üzere resm-i asiyab talep eylediğinde Bozkır kazası Ardıç adlı köyden (boş) isimli kişi o değirmenler "beher yevm birer cüz'i şerif tilavetine meşruta vakfidır" diyerek hilaf-ı defter birkaç seneden beri resm vermediğinden tımarı mahsulüne gadr olunduğunu bildirip tımarı toprağında vaki değirmenlerin resminin kendisine verilmesi için istediğı emir talebi üzerine defterler incelenmiştir. Bunun neticesinde değirmenlerin olduğu yerin vakif değil tımar olduğu anlaşılmiş ve bu yönde emir verilmiştir. Bu ferman Bozkır ilçesinden rahmetli Ahmet Gedik'ten alınmıştır.

²³ BOA, C. EV 20378.

²⁴ BOA, AHK.KR.d 14: 125-4.

²⁵ BOA, C. EV 20378. Belgelerde Dard köyünde (VAD. No. 540, vr.63a) ya da Morsun köyünde (BOA, C. TZ. 4853) bir zaviye olarak bahsedilen Dard ya da Derde Zaviyesi'nin zaviyedarları ile Şeyh Bedrettin Vakfı'nın görevlilerinin aynı kişiler olması bunlar arasında bir bağlantı olduğunu ortaya koymaktadır (BOA, C. EV 20378). Bu zaviyedeki görevlilerin Şeyh Bedrettin neslinden olması ihtimal dâhilindedir.

gelenlere de uygulanmıştır. Şeyh Bedrettin evlatları ile ilgili tespit edilen ilk kayıt 1501 yılına aittir. Buna göre “*mezkur Seyyid Bedreddin sahihü’ş-şer’ seyyid-i azamdan salihî’n-nefs-i zemer ile mutassıf ve muarraf ehl-i irşad kimesne olduğu sebebden elinde olan yerlerden ve bağlardan ve ağnamdan ve kovandan öşür ve rüsum ve avarız vermeyüb ber mucceb-i ferman-ı hümayun muaf-ı mutlak ola deyü arz olunub hükm sadaka olundu*”²⁶ kaydı varken 1524 yılında ise “*şerif ve ehl-i ilm ve ehl-i takvadır kadimden yerleri ile ve bağları ile muafdır ve avarız ve rüsum ve saire virmeye selatin-i maziyyeden ahkam var deyü Haydar Çelebi defterinde mestur elan kemakan*”²⁷ şeklinde yazılmıştır. 1584 yılında tutulan kayıtlarda ise “*mezkurun merhum Seyyid Bedreddin evladından olub merhum mağfirun leh Şeyh Ali Semerkandi kuddise sırruhu hulefasından ve sadatdan olduklarına binaen selatin-i maziyyeden ve haliya padişah-ı alem-penah hazretlerinden ellerinde cemi rüsumdan ve avarız-ı divaniyye ve tekalif-i örfiyyeden muafiyet-i ahkam-ı şerifeleri olmağın ellerinde olan kadimi yerlerinden ve bağlarından ve kovanlarından öşür ve ağnamlarından ve asiyablarından resm alınmamak ve bi’l-cümle avarız-ı divaniyyeden ve tekalif-i örfiyyeden ahkam-ı şerife muccebince defter-i cedide muaf kayd olundu*”²⁸ ifadesi dikkat çekmektedir. Bu veriler Şeyh Bedrettin’den hemen sonra onun nesline devlet tarafından vergi muafiyeti verildiğini göstermektedir. Bu vergi muafiyeti için “...*sahihü’n-neseb sadatdan olub isbat-ı neseb eylediklerine nakibü’l-eşrafdan hüccetleri olub...*” denilerek seyyid olduklarını nakibüleşraftan hüccetle belgelendirmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla bu kişilerin bütün işleri nakibüleşraf tarafından yapılmaktaydı ve yerleşim yerindeki görevlilerin onları vergi talebi ile taciz etmemesi gerekirdi²⁹.

Evasıt-ı M 1117/5-14 Mayıs 1705 tarihinde Karaman valisi ve Bozkır kadısına gönderilen hükümde; Bozkır kazasına tabi Karacaardıç köyünde Şeyh Semerkandi halifelerinden olan Seyyid Bedrettin neslinden Seyyid Abdülaziz, Seyyid Numan, Seyyid Sinan, Seyyid Abdülkadir, Seyyid Ahmet, Mahmut, Muhammet ve Abdülhalit arzuhallerinde, Seyyid Bedrettin evladı ve sadât-ı kirâmdan olduklarını kadimi yerlerinden, bağ ve kovanlarından öşür; koyun ve değirmenlerinden resm alınmamak üzere defterde

²⁶ BOA, TT.d 40: 414; Belge 6.

²⁷ BOA, TT.d 399: 307.

²⁸ Erdoğan, 2004: 418. 1584 yılına ait tahrir kayıtları Evail-i C 1191/7-16 Temmuz 1777 tarihinde aynen kaydedilerek Şeyh Bedrettin evlatlarına verilmiştir. Bkz. Belge 2.

²⁹ Belge 3.

kayıtlı olmalarına rağmen öşr ve resm talep edilmemişken köy sipahilerinin öşr ve resm talep ettiği belirtilerek bunların men edilmesini talep etmişlerdir. Bu talep üzerine defter incelenmiş, müteveffa Seyyid Bedrettin evladından Şeyh Ali Semerkandi hali-felerinden olduklarına dair eskiden hüküm olduğu ifade edilerek rencide olunmamaları için hüküm yazılmıştır³⁰.

Bozkır kadısına ve diğer kadılara gönderilen evahir-i Za 1177/22-31 Mayıs 1764 tarihli hükümde; Karacaardıç köyünde 46 nefer reaya, , dört zemin, ,hasıl-ı tahtında öşr-i galat, salari kendüm, şair, resm-i çift, bennak, caba, öşr-i kovan, resm-i tapu, deşt-bani, nısf badı-heva, resm-i arus olmak üzere toplam 2.400 akçe defter-i mufassalda tahrir olunmuş; defter-i hakanide muaf kayıt olunan 21 nefer sadatın hin-i tahrirde tasarruflarında olan kadimi yerlerinden, bağlarından, kovanlarından, değirmenlerinden başka diğer arazisinde ziraat iden sadatın ziraatlarıyla hasıl eyledikleri terekelerinden öşr ve salariye ile bağlarından elde ettikleri ürünlerinden şer'ile onda bir öşrleri talep edilmiştir. Seyyid Bedrettin evladından olanların bunları vermek istememesi nedeniyle tumar sahibi Mehmet ve Halil başvurmuş ve defter-i hakani gereği işlem yapılması istenmiştir³¹. Yani eskiden kayıtlı olanların değil ama sonradan kazanılanların vergisi talep edilmiş ve bu istek kabul edilmiştir.

Karacardıç köyünde 20 nefer cemaat-i şürefa-i meşayih müteveffa es-Seyyid Bedrettin evladından olup merhum Şeyh Ali Semerkandi kidduse sırruhü hulefasından ve sadattan olduklarını Seyyid Halil, Seyyid Mehmet, Seyyid Mustafa ifade etmiştir. Bunun üzerine *...selatin-i maziyyeden ve haliya hüdavendigardan ellerinde cemi rüsumat muafiyetine ahkam-ı şerifeleri olmağın ellerinde olan kadimi yerlerinden ve bağlarından ve kovanlarından öşür alınmamak için ahkam-ı şerife mucebince defter-i cedide muaf kayd olundu 46 nefer reaya 2.400 akçe bazar ile defter-i mufassala*

³⁰ BOA, SKT.d 42: 365-366. Konya valisine gönderilen 4 Ramazan 1278/5 Mart 1862 tarihli emirde, Konya sancağı Bozkır kazası Karacaardıç köyünde medfun Şeyh Bedrettin Efendi Hazretleri evlatlarının koyun ve keçi vergilerinin alınmasına değinilirken (BOA, MAD.d 8090: 53) Konya valisine gönderilen 2 Ramazan 1280/10 Şubat 1864 tarihli emirde ise, Şeyh Bedrettin evlatlarından 21 neferin muafiyetine dair emrin yenilendiği belirtilerek nizamın mugayiri tekalif alınmaması hatırlatılmıştır (BOA, MAD.d 8081: 48; Belge 5). Çat köyü sakinlerinden ve Şeyh Bedrettin evladından olan Seyyid Abdülbaki, Seyyid Mehmed, Seyyid Mustafa ve Seyyid Hasan sadat-ı kiramdan olduklarını ispat eylediklerine dair temessük ve hüccetleri olmağla kendileri için besledikleri 150 şer adet koyundan kanun üzere adet-i ağnamdan muaf iken bu vergiyi toplayanlar 150 koyununuzdan dahi adet-i ağnam alrız diyorlar bunun defi için emre istenilmiş, Evvail-i B 1199/10-19 Mayıs 1785'te kanun üzere amel olunması istenmiştir (BOA, AHK.HR.d 19: 88-3).

³¹ BOA, AHK.KR.d 10: 205-2.

Muhammed kalemiyle tahrir ve tımar karyelerinde olduğu defter-i hakanide mukayyed zıkr olunan cemaat-i şürefa-i meşayihden Seyyid Bedreddin evladından Şeyh Ali Semerkandi hulefasından olan sadatın evlatlarından olmalarıyla zıkr olunan Karacaardıç karyesi toprağında hin-i tahrirde cemaat-i şürefa-i meşayihin ellerinde olan kadimi yerinden ve bağlarından ve kovanlarından öşr alınmak icab itmez iken zıkr olunan Karacardıç karyesi sipahisi ile sair karye sipahisi hilaf-ı defter-i hakani öşr mütalebesiyle teadi ve rencide oldukların ve taraf-ı şeriden hüccet-i şeriye virildiğin bildirüb defter-i hakani mucebince amel olunub sipahi-i mezkurların hilaf-ı defter-i hakani ol-vechile olan? mezburları men ve def olunmak babında emr-i hümayunum rica ve defterhane-i amiremde mahfuz defter-i icmal ve mufassala müracaat olundukda vech-i meşruh üzere ...mestur ve mukayyed olmağın defter-i hakani mucebince amel olunmak için ba-berat³² şeklinde Bozkır kadısına Evasıt-ı Za 1190/22-31 Aralık 1776 tarihli hüküm gönderilmiştir.

Bozkır kazasında Karacaardıç köyünde oturan Şeyh Bedrettin evladından Seyyid Mehmet arzuhalinde; kaza ile köyün madene bağlanarak balta hesabına dâhil olduğunu ancak kendisinin şeyh evladından olması hasebiyle tekâliften muaf olduğunu beyan etmiştir. Yine aynı arzında muafiyetlerine dair 1093/1682 tarihli emirde, madenin olmadığını hatırlatarak muafiyetin baltacılığı da kapsadığını söylemesi üzerine 21 Z 1234/11 Ekim 1819 tarihinde davanın Bozkır'da görülmesi yönünde bir emir verilmiştir³³.

Osmanlı padişahlarından Mahmut bin Mustafa Bozkır nahiyesine bağlı Karacardıç köyünde bulunan Şeyh Bedrettin evladı konusunda bir ferman göndermiştir. Bu fermana göre, 21 kişi olduğu belirtilen bu evatlardan eskiden beri ellerindeki bağ, kovan ve asiyablarından vergi alınmamışken ve deftere muaf kaydolunmuşlarken, Halil adlı kişinin “ben müteveli oldum yedimde ilam vardır” o yerlerden resim alırım, demesi üzerine yapılan şikâyete verilen cevapta Şeyh Bedrettin evlatlarının ellerindeki kovan, bağ ve değirmenlerden vergi alınmaması tekrar belirtilmiş ve herkesin buna uyması gerektiği Mart 1754 tarihinde vurgulanmıştır³⁴. Karacaardıç köyünden 21 nefer kişi “...Seyyid Bedreddin evladından olup merhum mağfirun leh Şeyh Ali Semerkandi kuddise sırruhu hulefasından ve sadatdan olduklarına binaen selatin-i maziyyeden...”

³² BOA, AHK.KR.d 13: 391-1.

³³ BOA, DRB.d 1044.

³⁴ Bilge, 1946: 57-59.

ellerinde cemi rüsumatdan ve avarız-ı divaniye ve tekalif-i örfiyyeden muaf-ı ahkam-ı şerifeleri olmağın ellerinde olan kadimi yerlerinden ve bağlarından ve kovanlarından öşür ve ağnamlarından ve asiya-b-larından resm alınmamak ve bi'l-cümle avarız-ı divaniyye ve tekalif-i örfiyyeden ahkam-ı şerife mucebince defter-i cedide muaf kayd olun-du tahtında kırk altı nefer müselmanan ve dört zemin ile reaya-yı karye-i mezbure hasil-ı öşr-i galle ve salari tahtında kendüm ve şiar ve resm-i ganem ve öşr-i kovan ve resm-i tapu ve deştbanı ve nisf badıheva ve resm-i arus ve resm-i çift ve bennak yekün iki bin dört yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir...” yine Seyyid Bedrettin evladından, Halil'in bu vergileri alırım şek- lindeki müdahalesi üzerine 1167/1753-1754 yılında bir emir ve- rilmiş, köydeki şeref-i meşayih-i cemaati evladından es-Seyyid eş- Şeyh İsmail, Mahmut, Mehmet, Abdurrahman vs. arzuhallerinde yer, bağ ile kovan muafiyeti hatırlatmışlardı. Tanzimat'ın ilanıyla şeyhlerin ya da dervişlerin elinde eskiden kalan köy ya da mezra- ları dışında şeyhler, zaviyedarlar ve mütevelliler kendi kazançları için şundan bundan ba-tapu arazi ve ba-sened-i şer'i emlak almış olanlardan diğer kişiler gibi arazi ve emlaklerinin tekalifi alınma- sı nizamda yazılı olduğundan bu 21 neferin muafiyetlerine eskisi gibi riayet edilmesi ve bir şey talep edilmemesi ancak başkaların- dan tapu ve senetle aldıkları³⁵ mallardan vergi alınması gerektiği Evası-ı Za 1257/25 Aralık 1841-3 Ocak 1842'de bildirilmiştir.

Sonuç

Şeyh Bedrettin, XV. yüzyılda Bozkır'ın Karacaardıç köyünde yaşamış ilim sahibi bir seyyid idi. Hz. Ali'nin neslinden gelen Sey- yid Bedrettin evladına çeşitli muafiyetler verilmiştir. Bu muafiyet- ler bağ, kovan, değirmen ve tarlalarını kapsamaktaydı. Bozkır'da madenin faaliyete geçmesi üzerine bu muafiyetin baltacılığı yani maden için odun kesmeyi de kapsadığı gündeme gelmiştir. Yine seyyid olan bu kişiler 150 koyuna kadar vergi ödememişlerdir. Ancak Tanzimat'ın ilanından sonra eskiden ellerinde olan mallar hariç sonradan diğer kişiler gibi tapu ile alınan mallar için vergi vermeleri gündeme gelmiştir.

Şeyh Bedrettin'e ait türbe Bozkır'a bağlı Yolören köyünde idi. Ancak Şeyh Bedrettin Karacaardıç köyünde gömülüdür. Bu ne- denle türbede Şeyh Bedrettin neslinden olan kimselerin olduğu tahmin edilmektedir. Zira bir belgede dedesinin adıyla Şemsaddin

³⁵ BOA, AHK.KR.d 36: 6-7; Belge 4.

Türbesi olarak anılması da bu bilgileri teyit etmektedir. Türbe günümüzde çocuğu olmayan aileler tarafından ziyaret edilmektedir.

Şeyh Bedrettin'e ait 1595 tarihli şecere kaydı yukarıda verilen diğer kaynaklarla karşılaştırıldığı zaman önemli bilgiler vermektedir. Şecerede Şeyh Bedrettin'in soyu Hz. Ali'ye ve oradan Hz. Peygamber'e götürülmektedir. Bu silsilenin devamında ise Hz. Adem'e kadar olan silsile verilmiştir. Diğer kaynaklarda verilen bilgiler ile şecere silsilesi karşılaştırıldığında araştırılan konu ile ilgili bilgilerin doğru olduğu ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

1. Arşiv Kaynakları

1.1. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA)

Cevdet Evkaf (C.EV): 20378.

Cevdet Tımar (C.TZ): 4853.

Bab-1 Asafi Divan-ı Hümayun Sicilleri Atık Şikayet Defterleri (ŞKT.d): 42.

Bab-1 Asafi Divan-ı Hümayun Sicilleri Karaman Ahkam Defterleri (AHK.KR.d): 9, 10, 13, 14, 19, 36.

Darphane-i Amire Defterleri (DRB.d): 1044

Maliyeden Müdevver Defterler (MAD.d): 8081, 8090.

Tapu Tahrir Defterleri (TT.d): 40, 399.

1.2. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi Hurufat Defterleri

540, 1075, 1078, 1080, 1141.

1.3. Bozkır'da Bulunan Arşiv Belgeleri

Ahmet Gedik Arşivi'nden Alınan Belge.

Mehmet Çolak Arşivi'nden Alınan Belgeler.

2. Kitaplar, Tezler ve Makaleler

Abdülkerim bin Şeyh Müsâ, (1991). *Makâlât-ı Seyyid Hârûn* (Haz. Cemâl Kurnaz), Ankara.

Bilge, Arif (1946). *Tarih Boyunca Toprak*, Konya.

Bursalı Mehmed Tâhir (H. 1333), *Osmanlı Müellifleri*, I, İstanbul.

Dr. Nazmî (H.1338-M.1922), *Türkiye'nin Sıhhi-î İctima-î Coğrafyası, Konya Vilâyeti*, Cüz' 8, Ankara.

Erdoğan, M. Akif (2004). *Beyşehir Sancağının 1584 Tarihli Nüfus Sayımı* (Beyşehir, Seydişehir, Bozkır), İzmir.

Erdoğan, M. Akif (2006). *Osmanlı Yönetiminde Beyşehir Sancağı (1522-1584)*, İstanbul.

PROF. DR.
NEJAT GÖYÜNÇ
ARMAĞANI

477

EKLER

Belge 1: Seyyid Bedrettin Evlâdına Ait Şecere³⁶

Ennebiyyîn. Ve habîbi rabbi'l-âlemîn. Muhammeden el-meb'ûs
bi'l-hüdâ ve'd-dîn. Ellezî erselehü rahmete'l-li'l-âlemîn.
ve enzele 'aleyhi fi kitâbihi'n-nûri'l-mübîn. Yâsîn
ve'l-kur'âni'l-hakîm. İnneke lemîne'l-mürselîn. Sallallahu
Te'âlâ 'aleyhi ve 'alâ âlihi ve eshâbihi ve ezvâcihi
ve zürriyyâtihî veselleme teslîmen kesîrâ. Ve ce'ale nesebehu
eşrefe'l-ensâb. Ve hasebehu erfe'al ehsâb.
ve eedebehu ekmele'l-âdâb. Ve ce'ale nesebe'l-imâmeyni'l-tâhireyni'l-
'âlimeyni'l-âmileyni'l-hasibeyni'n-nesibeyni'l-
habibeyni'l-haseneyni'l-haseni ve'l-hüseyni min cemî'il-
ensâb. Ve hasebehümâ min cemî'il-ehsâb.
mahsûsan bi's-subûti emîra'l-mü'minîn. Ve imâmü'l-
muttakîn. Esedullahi seyfullahi 'aliyyi ve veliyyullah.
ve'l-intisâbı biebîhimâ. Bisigahu't-tâhiretü'l-betûlü'l
fâhireti. Fâtumatü'z-zehrâ'. Razıyallahu te'âlâ
'anhâ. Ve sallallahu Te'âlâ 'alâ seyyidînâ Muhammedin
ceddihimâ ve 'aleyhimâ ve 'alâ evlâdihimâ ve ezvâcihimâ ve zürriyyâtihimâ
ve muhibbihimâ ve mütâbi'ihimâ ve 'alâ cemî'il-âli ve'l-eshâb.
ve'l-muhâcirîn ve'l-ensâri ve't-tâbi'in bi-ihsân
ilâ yevmi'd-dîn veselleme teslîmen kesîrâ.
kâlennebiyyü sallallahu Te'âlâ 'aleyhi veselleme
küllü hasebin ve nesebin yenkatı'ü illâ hasebî ve nesebî.
Ve gâle sallallahu 'aleyhi vesellem. Ene ve 'aliyyü min nûr
vâhidin fenşakka nisfuhu 'aliyyün ve nisfuhu ve ene ve gâle
sallallahu 'aleyhi vesellem le'anallahu men harace minnâ bigayri
sebebin ve le'anallahu men dehale finâ bigayri nesebin emmâ ba'du
cenâbu's-sadru'l-eceli'l-muhterem beyne'l-mükerrerem beyne'l-mu'azzam.
Seyyid-i sâdât ve'l-eşraf. Mecma'ül-mehâsini ve'l-eltâfi.
el-meşhûr nesebihü fi'l-aktâri'l-ma'rûf hasebühü fi'l-emsâr
*es-Seyyid Hüseyin ve es-Seyyid Mustafa ebna es-Seyyid Mahmud ibn es-
Seyyid*
Abdülgaffur ibn es-Seyyid İsa ibn es-Seyyid Bedreddin ibn es-Seyyid
*Halil ibn es-Seyyid Şemseddin ibn es-Seyyid Abdullah ibn es-Seyyid Mu-
hammed*
ibn es-Seyyid Fethuddin ibn es-Seyyid Hüseyin ibn es-Seyyid Hamza ibn
Ali
ibn Muhammed ibn es-Seyyid İsmail ibn es-Seyyid Cafer ibn es-Seyyid
Abdullah
ibn es-Seyyid Hüseyin ibn es-Seyyid Muhammed ibn es-Seyyid Abdur-
rahman bin Abdullah
ibn es-Seyyid Ali ibn es-Seyyid Muhammed ibn es-Seyyid Abbas ibn es-
Seyyid Kasım ibn
es-Seyyid İshak ibn es-Seyyid İsa ibn es-Seyyid Abdullah ibn el-imam Ali
Zeynelabidin ibni'l-imam Hüseyin ibn emirü'l-mü'minin
ve imami'l-mütttekîn esedillahi'l-galib Ali bin Ebi Talib keremallahu vec-
he.
zevci Fâtimate'z-zehrâ'î hiye bintü Muhammedin rasûlullah sallallahu
Te'âlâ 'aleyhi vesellem ibn 'Abdillah bin Abdulmuttalip

³⁶ Evail-i Muharem 1004/ 6-15 Eylül 1595 tarihli küfi yazı ile deri üzerine bir sureti yazılan bu şecere kaydının fotokopisi Mehmet Çolak'tan alınmıştır.

ibn Hâşim bin 'Abdimenaf bin Zühre bin Kuzayy bin Kelâb bin Mürre bin Ka'ab

ibn Lüveyy ibn Gâlib bin Fehr bin Maliki bin Nasr bin Kinâne bin Hüzaa bin Müdrike bin İlyâs bin Muzar bin Nizâr bin Mu'ad bin 'Adnân ibn Aded bin Elyes'a bin Elhümeysa' bin Selâmân bin Neytâ bin Kaydâr ibn hazreti İsmail ibn Hazreti İbrahimi'l-halil salavâtillahi 'aleyhimâ

ibn Azer bin Târuh bin Nâhûr bin Sârû' bin Ri'av bin Fâliğ ibn 'Âber bin Şâlih bin Erfahşed bin Sâmi bin hazreti Nûhu'n-neciyy salavâtullahi Te'âlâ 'aleyhi ibn Lemek bin Mûteveşleh bin Uhnûh bin Nürd

ibn Mehlâ'il bin Kaynân bin Enûş bin Şit ibn hazreti Âdem ebi'l-beşer 'aleyhi's-salâtü ve's-selâm gâle'n-nebiyyü sallallahu Te'âlâ 'aleyhi vesellem men nezara ilâ vechi evlâdinâ feke'ennemâ nezara ilâ rahmeti'l-lahi te'âlâ. Ve gâle 'aleyhi's-salâtü

ve's-selâm. Harmâte bi-cübbi âli muhammedin fegad mâte mü'minen ve men mâte buğzi 'li muhammedein fegad mâte kâfiren. cüddide hâzâ'n-nesebü'l-mübârek min aslihi fi evâ'ili'l-muharremi'l-muntazama fi silkî şühûri senin erbe'a ve 'elfin mine'l-hicreti'n-nebeviyyeh.

Mahzar

es-Seyyid Hasan İbn es-Seyyid Mustafa, es-Seyyid Mehmed ibn es-Seyyid Mahmud, es-Seyyid Fazlı ibn es-Seyyid Veli, es-Seyyid Kasım ibn es-Seyyid Veli, es-Seyyid Osman ibn es-Seyyid Hasan ve gayruhüm mine'l-hazirîn.

mühür.

evlâdü'l-imâm 'Alî bin Ebî Tâlib razıyallahu Te'âlâ 'anhüm

el-benûn

el-imâm Hasan, el-imâm Hüseyin, Muhammed Hanife, Ebubekir

Abbâs, Ömer, Kasım, Ca'fer, 'Avn, Osman

'Abdullâh, Muhammed esgar, 'Abdullâh, Yahyâ, 'Akîl 'Abidillah,

el-bennât

Zeyneb, Ümmü Gülsüm, Rukiyye, Ümmü'l-Hasan, Demle, Nefse Rukiyye sağire, Ümm Hânî, Ümmi'l-kerâm, Cemâne, Ümm Selleme Meymûne, Hadice Fâtuma, rızvânallahu te'âlâ 'aleyhim ecma'ın.

evlâdü'l-imâm Hasan bin 'Alî

evlâdü'l-imâm Hüseyin bin 'Alî

el-benûn

Zeyd, hasan, Hüseyin, 'Ömer, Talha, Kâsım

'Abdullah, 'Abdurrahmân, Hüseyin esgar, Ebu Bekir (muhsendir)

Ümmü Sellemehu, Rukiyye, evlâdü'l-imâm Hüseyin bin Ali rızvânallahu 'aleyhim

el-benûn

Zeynelâbidîn, Ali esgar, Ali ekber, Cafer, Abdullah

Muhsin, el-benât Sekîne, Fâtuma

evlâdü'l-imâm Zeynelâbidîn

Muhammed Bâkır, Zeyd, 'Ömer, 'Abdullah ('akebe kesîr), Hüseyin, Hasan esgar

Abdurrahman, Süleymân, 'Alî, Muhammed esgar

el-benât

Hadice, Fâtuma, 'Aliyâ, Ümmü Gülsüm,

evlâdü'l-imâm Muhammed el-Bâkır

el-benûn

PROF. DR.
NEJAT GÖYÜNÇ
ARMAĞANI

479

Ca'fer-i Sâdık, Abdullah, İbrâhîm, 'Abdullah, 'Alî.
bint Zeyneb evlâdü'l-imâm Ca'fer-i Sâdık
Evlâdü'l-imâm Mûsâ el-Kâzîmî
'Alî Mûsâ er-Rızâ, Zeyd, İbrâhîm, 'Ukayl, Hârûn, Hasan,
Hüseyn, 'Abdullah, İsmâ'îl, 'Abdullah, 'Ömer,
Ahmed, Muhammed, Ca'fer, Yahya, İshak, 'Abbâs,
Hamza, 'Abdurrahmân, Kâsım, Muhammed, Ca'fer esgar,
el-benât
Hadîce, Ümm Ferve, Esmâ, 'Aliyyâ, Fâtumâ, Ümm Gülsüm, Âmine,
Zeyneb, Ümm 'Abdillah, Zeyneb sağıre, Halîme, Esmâ sağıre,
Mahmûde, İmâme, Meymûne, evlâdü'l-imâm 'Alî Mûsâ er-Rızâ,
el-benûn
Muhammed Tekî, Ebû Muhammed bin 'Alî, Ebû Muhammedi'l-Hasan,
Ca'fer, İbrâhîm,
Hasan, bint 'Âişe, İmâm Muhammed Tekînin oğlu
'Alî Nekîdir, evladü'l-imâm 'Alî'n-nekî,
el-benûn
Hasani'l-'askerî, Hüseyn, Muhammed, Ca'fer, bint 'Aliyyâ,
imâm Hasan 'askerî (emmâ el-benât femâ lehu şey) imâm Muhammed
Mehdi (lâ 'akîb lehü)
rızvânellahu teâlâ 'aleyhim ecma'în, ve sallallahu te'âlâ,
'alâ seyidi'l-enbiyâ'i ve senedi'l-esfiyâ'i Muhammedü'n-nebiyyi'l-
kerîm
ve 'alâ alihi ve sahbîhi ecme'în. Et-tayyibîn, et-tâhirîn, ve 'alâ cemî'i
ihvâne mine'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn. Ve 'alâ
cemî'i ehli't-ta'ate min ehli's-semevât ve'l-erzîn. Ve 'alâ'l-
'ibâdi's-sâlihîn. Veselleme teslîmen kebîra velhamdülillâhi
rabbi'l-'âlemîn
mühür.

Belge 2: 1584 Tahririne Ait Kayıt Örneği

Nahiye-i Bozkır der liva-i Begşehri

Karye-i Karacaardıç tabi mezbur

Cemaat-i şürefa-i meşayih

Mevlana Seyyid Nurullah veled-i Şeyh Sinan Halife v. eş-Şeyh Bedreddin, Seyyid Abdülhamd v. O, Seyyid Himmet birader-i O, Seyyid Mehmed v. Şeyh Sinan Halife, Zeynelabidin v. O.

Seyyid İbrahim v. Şeyh İsa, Şaban v. O, Seyyid Halil birader-i O, Seyyid Mustafa birader-i O, Seyyid Musa birader-i O.

Seyyid Mehmed v. Şeyh İsa, Seyyid Abdülvehhab v. O, Seyyid Abdurrahman v. O, Seyyid Ömer birader-i diğer, Seyyid Ali birader-i Es'an.

Seyyid Mahmud v. Seyyid Abdülgaffur, Süleyman birader-i o, Seyyid Abdülhıy v. Şeyh İsa, Seyyid Abdülcelil v. Seyyid Mehmed, Abdürrezzak birader-i O.

Seyyid Sinan v. Seyyid Hüseyin

Mezkurun merhum Seyyid Bedreddin evladından olub merhum ve ma'furle Şeyh Ali Semerkandi kidduse sırruhü hulefasından ve sadattan olduklarına selatin-i maziyyeden ve haliya saadetlü padişah-ı alempenah hazretlerinden ellerinde cemi rüsumdan ve avarız-ı divaniye ve tekalif-i örfiyyeden muaf ahkam-ı şerifelerin olmağın ellerinde olan kadimi yerlerinden ve bağlarından ve kovanlarından öşr ve ağnamlarından ve asiyablarından resm alınmamak ve bi'l-cümle avarız-ı divaniye ve tekalif-i örfiyyeden ahkam-ı şerife mucibince defter-i cedide muaf kayd olundu.

Reaya-yı karye-i mezbure

Abdülcelil v. Hızır nim, İshak v. O caba, Mustafa v. Memi nim beca-yı pedereş, Arab Yusuf v. Ahmed nim, Hoca v. O bennak, Süleyman v. Abdülğani nim beca-yı pedereş,

Sevildik v. Hacı nim, Mahmud v. O bennak, Ahmed birader-i o caba, Ali birader-i o caba, Seydi v. Sevildik bennak, Musa v. O caba

Ahmet v. Hüseyin nim, İlyas v. Musa çift, Süleyman v. O bennak, Nuri birader-i o bennak, Veli v. Ahmed bennak, Süleyman v. Halil nim,

Osman v. O bennak, İbrahim birader-i o bennak, Yusuf v. Halil bennak, Mustafa v. Yakup bennak, Halil v. Ali bennak, İbrahim v. Osman bennak,

Mustafa v. O caba, Musa birader-i O caba, Mahmud v. Osman caba, Abdurrahman v. Ahmed nim mea şüreka, Abdülkerim birader-i O caba, Bayezid birader-i o caba,

Hasan v. Ahmed bennak, Halil birader-i o bennak, Mehmed birader-i o caba, Mehmed birader-i o caba, Yusuf v. Mustafa nim, Musa v. Abdülkerim bennak,

Mahmud v. Mustafa bennak, Yahya birader-i o bennak, İbrahim v. O bennak, İsmail v. Musa bennak, Yusuf v. Musa caba, Durmuş v. Abdi caba.

Zemin-i Veli bin Mahmud der yed-i Ahmed bin Hasan nim

Zemin-i Süleyman bin Yusuf der yed-i Mustafa el-mezbur nim

Zemin-i Mahmud der yed-i Abdülkerim na-mağlum

Zemin-i Mahmud veled-i Talib na-mağlum

Hasıl

Öşr-i gallat ve salari

Gendüm Şa'ir

keyl keyl

96 96

Kıymet Kıymet
672 480

Resm-i çift ve bennak ve caba 510

Resm-i ganem 250

Öşr-i kovan 55

Resm-i tabu ve deştbanı 310

Nısf-ı baduheva ve resm-i arus 120

Yekün 2400 akçe

Suret-i defter-i cedid-i mufassal-ı sultani budur ki mahallinden mahalle nakl olundu tahriren şehr-i evail-i cümadiye'l-ahire sene ihda ve tisıyn ve mie ve elf³⁷.

Belge 3: Seyyidlerin Muafiyetlerine Dair Hüküm

Kıdvetü'l ümerai'l-kiram umdetü'l küberai'l-fiham zü'lkadr-i ve'l-ihıtıram el-muhtass bi-mezid-i inayeti'l-meliki'l-allam Begşehri sancakbeyi dame ızzühü ve kadruhü fi'l-kuzat ve'l-hükkam madeni'l-fazl ve'l-kelam Begşehri ve Bozkır kadıları zide fazluha tevki-i refi vasıl olıcak malum ola ki sadatdan eş-Şeyh el-Halil el-Hüseyini evladından Seyyid Ali ve Seyyid Ahmed ve Seyyid Mehmed ve Seyyid Mahmud ve Seyyid Sinan ve Seyyid Numan vesayirleri dergaha arzuhal sunub bunlar sahihü'n-neseb sadatdan olub isbat-ı neseb eylediklerine nakibü'l-eşrafdan hüccetleri olub ve sahihü'n-neseb evladına mirmiran ve sancakbeyi ve voyvodaları ve sair ehl-i örf taifesi karışmayub emrim sadır olub şer-i şerife ihzarları ve habs ve te'dibleri nakibü'l-eşraf kaymakamlarına mahsus olub ve resm-i raiyyet ve bennak ve mücerred alınmayub ve kendü maişetleri olan koyunlarından adat-ı ağnam alınmayub ve resm-i duhan ve bac-ı bazar ve resm-i arusane ve sair tekalif-i şakka ve gül akçesi namıyla taciz ve tazyik olunmazlar iken şeran ve kanunen kadimi yaylaları olan Kocaini ve Yunak nam mahalde rencide eylemekden hali olmadıkların bildirtüb men ve def olunmak babında emr-i şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki emr-i şerifim vüsul buldukda husus-ı mezbure mukayyed olub göresin bunlar sahihü'n-neseb sadatdan olduklarına nakibü'l-eşrafdan hüccetleri olub ve sadatdan olanlara ol-makule nesne teklif olunmaz iken mirmiran ve sancakbeyi ve voyvodaları ve sair ehl-i örf taifesi sadat-ı azamı habs ve ihanet ve tekalif teklifi ile rencide eylediklerine katan rıza-yı şerifim yokdur ehl-i örf taifesine muhkem tenbih ve te'kid eylesin ki sadatdan rüsum-ı raiyyet taleb itmeyüb kendü maişetleriçün koyunlarından adat-ı ağnam ve resm-i duhan ve bac-ı bazar ve sair tekalif-i şakka ve gül akçesi namıyla bir akçe ve bir habbelerin almayalar ve aldırmayasız ve yaylak ve otlak hakkı onlara aldırmayub ve eğer dere perakendesı zabıterleri ve sair ehl-i örf taifesinden bir kimesne dahl itdirmeyüb ve piyade reayası piyade yeri tutarsız deyü konşu yardımı talebi ile taciz ve tazyik olunmayalar ve mezburlere ahvallerine zabıterlerinden gayri kimesneyi dahl ve taarruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz alamet-i şerife itimad kılasız tahriren fi evahir-i şehr-i Zilhiccetü's-şerife sene erbaiyn ve elf.

Be-makam-ı Kostantuniyye el-Mahruse

Resim 1: Şeyh Bedrettin Türbesi Girişi (Şemsettin Türbesi)

Resim 2: Şeyh Bedrettin Türbesinde Bulunan Mezar Taşları

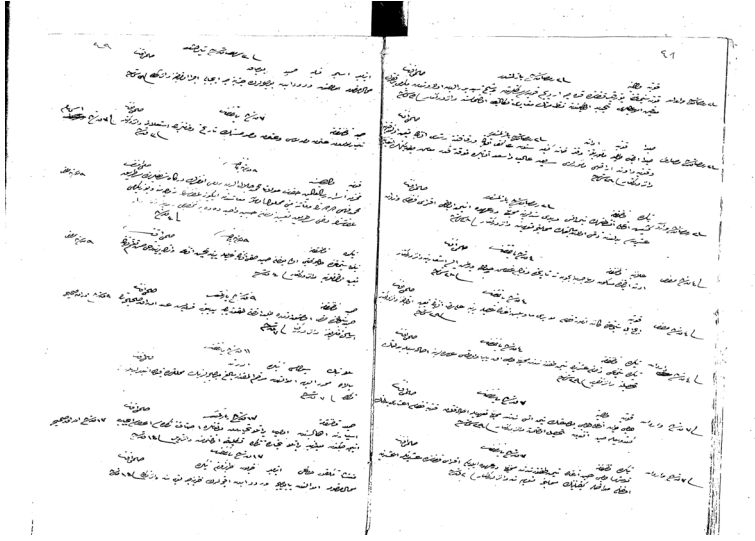
PROF. DR.
NEJAT GÖYÜNÇ
ARMAĞANI

483

Belge 4: Şeyh Bedrettin Evladının Serbestiyetine Dair Hüküm³⁸

38 BOA, AHK.KR.d 36: 6-7..

414

شعیب کاتبی
کتابخانه ملی
تبریز

سید محمد
سید علی
سید احمد
سید محمد
سید علی
سید احمد

مکتوبه در تخریر...
مکتوبه در تخریر...
مکتوبه در تخریر...

عامه 1711 ج

سید محمد
سید علی
سید احمد
سید محمد
سید علی
سید احمد

سید محمد

سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد

سید محمد
سید علی
سید احمد
سید محمد
سید علی
سید احمد

413

سید محمد
سید علی
سید احمد
سید محمد
سید علی
سید احمد

سید محمد
سید علی
سید احمد
سید محمد
سید علی
سید احمد

سید محمد
سید علی
سید احمد
سید محمد
سید علی
سید احمد

سید محمد
سید علی
سید احمد
سید محمد
سید علی
سید احمد

سید محمد
سید علی
سید احمد
سید محمد
سید علی
سید احمد

سید محمد
سید علی
سید احمد
سید محمد
سید علی
سید احمد

سید محمد

سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد
سید محمد	سید علی	سید احمد	سید محمد	سید علی	سید احمد